

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Duminica, Folia una data pe septimana. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri externe 16 fl. v. a. pe unu anu séu 40 doidierei, or 3 galbini mon. suatória. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari séu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu înainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 3.

Brasiovu, 21 Ianuaru, 9 Ian. 1865.

Anulu XXVIII.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Icón'a scóleloru elementare.

.. Si magnis licet comparare parva. Cam de 10 ani incóce romanii cei luminati si petrunci de unu simtiementu nationalu curatu, eara nu bastardu, o patira cu scólele nationale precum o a patitu Catarin'a II. cu Kneazulu Potemkin, carele cá gubernatoru alu Crinului insarcinatu findu a'si pune tóta silinti'a pentru cultivarea acelei nenorocite, in an. 1787, pre candu Catarin'a se determinà a cerceta in persóna numit'a tíera, elu curendu se reculese si dete administratoriloru porunca aspra, cá dia distantie de cate 40 miluri se adune la diferite puncturi ale drumului imperatesei catu se póte mai multi ómeni bine imbracati, carii se are, se semene, se taie lemne etc. eara altii se mane vite in susu si in diosu cá la pasiune, pe care apoi nóptea le maná curendu pre la alte statiuni înainte, pe unde era improvisate locuintie omenesci, adica sate facute ear' asiá, pentrucá nóptea se se póta muta airea.

In cursu de 14 ani s'au cititu si la noi o multime ne-numerata de sciri despre scóle, ale caroru astadi nici numele nu se vedu, pentruca ele cá scóle n'au fostu infintiate nici odata, eara altele au fostu numai efemere, infintiate séu de frica séu de rusine, pentrucá intre 1861 si 1862 se apuna earasi cu totulu. Nimicu era mai tragi-comicu, de catu candu ti se spunea cate odata, ca la cutare scóle cu ocasiunea ecamenelor publice parintii si rudeniile au versatu lacrima de bucuria pentru minunatulu progresu pe care lau facutu, „dragutii“ loru de copilasi, in ce? in recitarea cá si papagalii a unoru role impartite.

Sciti Domniloru, cumca scólele cate exista in adeveru si cate stau numai pe chartia, sunt visitate mai vertosu de catra ddnii referinti guberniali ai instructiunii publice, eara uneori si de catra unii protopopi si cateodata ici colo de cate unii dintre archierei.

Din reporturi, ce ni s'au intemplat se vedu, séu se si audiu despre starea de facia a scóleloru romanesci imi compuseiu urmatorulu cadru, pe care mi-asiu tiené de pecatu a nu 'lu face cunoscutu.

Starea din afara si din laintru a scóleloru romanesci ne infaciosiésa preste totu o icóna trista. Casele scóleloru parasite, sémana mai multu unoru ruine de catu unoru institute de invetiamentu; gradinele scóleloru si scólele de pomi nein gradite, lasate in prad'a viteloru. Dascalii platiti reu, cea mai mare parte din ei nedestoinici, le pasa firesce — mai multu de conservarea viatii loru, cá de scóla, care pe alocurea e privita numai de asilu (locu de scapare) pentru acei tineri séu lenesi séu stricati, carii voiescu a scapa de portarea armeloru. Impregiurarea, cumca asemenea tineri depindu fórte multu dela poporulu cu care incheia contracte pe cate unu terminu anumitu, ii indiosesce si mai multu in védi'a ce aru trebui se aiba ei in comuna. Déca vomu mai lua in bagare de sama, cumca tocma si dascalii destoinici carii de alt mintrea ar' respunde chiamarii loru, vinu adesea in colisiune cu parochulu séu si cu protopopulu numai pentruca séu unulu din acestia séu amendoi sunt nisce idioti, séu incai ómeni carii in tóta vieti'a loru nu s'au ocupatu cu institutiunea tinerimii, apoi vomu poté judeca usioru, in ce stare ticalósa adiungu si dascalii cei mai buni. Inse si prectii cei buni si zelosi facu fórte puoinu pentru scóle; caus'a este ca acestora inca nu le da man'a a se strica cu poporenii, eara despre poporu e sciutu, ca alu nostru inca nu e mai bunu de catu cele mai bune popóra din tóta Europ'a; eara apoi in Europ'a mai preste totu poporulu mai alesu saténu numai de sila isi da pruncii la scóla. Preotii nu potu exercita sila asupra poporeniloru, pentruca loru le lipsesce potestatea esecutiva; ei inse mai multi, si lipéiti cum sunt de averi, depindu dela ferdel'a diu'a de lucru, parastasulu si sarindariulu poporeniloru. Inse preotii in calitatea loru de inspectori ai scóleloru

locale, afara de cateva esceptiuni, nici ca 'si precepu intru nimicu acea chiamare a loru; sunt eara si unii binecuventati de prunci multi, carii inadinsu nu voru cá se fia scóla in comuna; eara caus'a nevrerii este invederata si pipaita. Altii earasi neinsurati, indolenti pana la mórte, nu vreu se'si faca inca si cu scólele „din capu oalindariu.“ In unele tienuturi scól'a decadiu la unu midiuocu de specula scarnava, pentruca preotii baga in punga platisiór'a destinata pentru dascalu, eara apoi in scola punu in locu de dascalu cá de marturia cate unu copilandru, eara de institutiunea relegiósá (catechismu etc.) nu ingrijesce nimeni. Aici protopopii, caroru nu le lipsesce nici vointi'a nici capacitatea de a nainta infintierea si in florirea scóleloru, potu face prea puoinu, atatu pentruca in mai multe diecese le lipsesce orice instructiune, catu si pentruca spesele calatoriei nu i le re'ntórce nimeni; eara visitatiunile canonice, pe care le mai facu unii si altii, se intempla mai totu spre tótna, pre candu scólele sunt inchise, déca cumva sunt, din care causa protopopii nu potu lua nici o informatiune cuvenita, prin urmare nici nu potu face reportu despre starea scóleloru, reportu la scaunulu episcopescu, pentruca a mintí le-ar fi si rusine si pecatu. Esame-nele déca se'facu, sunt cam eara-asiá, pentru ochii lumii, mai adesea cu róle impartite, ear' resultatulu loru se trimbitia prin cate o fóia uneori in termini bombastici, cá, cási cum s'ar vorbi de triumfulu unei armate de 100 mii; eare alteori totu publiculu ascultatoru a plansu de bucuri'a exameneloru mangaiose si stralucite, de si au datu respunsuri numa 4—5 copii, cari amblasera pana atunci de cate 5—6 ani la scóla.

La multi protopopi li se mai póte imputa si aceea ca recomanda de dascalii si pe unii, cari n'au nici unu feliu de chiamare spre acea deregatoria; eara catra dascalii nu se póta cá inspectori de scóla, ci cá despoti, dela carii ar' depinde tóta fericierea celora. Adica, precum se dice: cum e santulu, si temai'a, cum e capulu si tichi'a. Mai sunt alti protopopi, carii nu pricepu, nicidecum, de ce tréba se mai fia inca si scólele elementare, eara unii sunt si de aceea parere, ca pre catu timpu au alte natiuni scóle, de ce se 'si mai faca si romanii, candu pruncii loru pótu invatiá la celea.

Primarii (judii, birarii, cnézii) comuneloru sunt in partea loru cea mai mare ómeni fara picu de invetiatura, ómeni simpli, carii si mai puoinu pricepu scopulu scóleloru, eara o sama dintre ei sunt si brutali, grosolani, necioplitii, cari nu priimescu nici unu felu de invetiatura si indreptare. Si ati crede óre, ca la mai multe locuri ómeni de teap'a acestora sunt insarcinati a infintia scóle!

Confaptuirea autoritatiloru politice pentru infintierea scóleloru populare a incetatu preste totu, prin urmare potestatea esecutiva in acésta privintia lipsesce cu totulu, pentruca besericele cele autonóme, care au trasu la sene dreptulu absolutu de a ingrighi de scóle, n'au nici o farmitura din acea potestate, in catu nici archiepiscopii, nici episcopii nu potu sili pe ómeni cu alunulu séu cu inchisórea, cá se'si faca scóle, se'si de pruncii la scóla si se platéscu regulatu simbri'a dascaliloru eara armele spirituale nici cá de incercare nu sunt de adiunsu; si de unde se fia, candu ei nici la beserica nu mai potu duce pe ómeni de frica? Inse acestu adeveru ilu marturisescu mai toti protopopii spunendu curatu, ca poporulu nu asculta de ei, precum si, ca auctoritatile civile nu le dau nici unu ajutoriu, din causa, ca se ferescu oá se nu vina in conflote scarbóse cu capii besericesci, carii cu tóta ocasiunea se provóca mereu candu la autonomi'a besericesca, candu altii la concordatu. Conflictulu e de principiis; besericanii se paru a sustiené unu dreptu de proprietari ai scóleloru; prin urmare si unu felu de tutoratu preste tóte generatiunile; ei inse n'au nici decum midiuócele de a da valóre pretensiunii loru; scóle nu se facu, si care se facu sunt — cu cateva esceptiuni onorabile — fórte rele; natiunea e adusa in periculu nou de a se desnationalisa, junimea ear' incepe a se perde p'intre alte natiuni, patri'a, statulu, inse fi besericele respektive suferu si perdu mereu din corelegionarii loru.

In Ungari'a si in Banatu ingrigirea de scólele populare gr. res. pana la 1862 era concredita unor autoritati provinciale mirenesi. Prin ordinatiunea locotenentiei de data 2 Aug. 1862 Nr. 49173 inspectarea si conducerea acelor scóle s'a datu in grigi'a besericanilor, precum se pare din cauza cá se fia o uniformitate intre organisatiunea acestora si intre cea stipulata prin concordatu. De atunci mai multi gr. resariteni au strigatu destulu prin diura. in contra decadintiei scóleloru, inse fara picu de resultatu; si totusi atata se póte adevéri cu o suta de esemple, cumca scólele gr. res. din Banatu si Ungari'a, care mai nainte se aflá sub óresicare disciplina si regula, au inceputu a decadé, a se parasi si a se sparge; eara scólele gr. catoliciloru stau si mai reu, si mai parasite, si mai decadiute. Sunt esemple, ca tocma in comunele invecinate cu episcopiile nu esista scóle de locu, eara a- nume in una din acelea se tienu vitele quasi-dascalului etc. etc. Acestea sunt informari in obiectulu acesta, totu din an. trecutú celu pestritiu.

Turd'a 15 Ian. 1865. . . Din locul acest'a atatu de marcatu, dupa adunarile de contielegere insemnate in paginile istoriei, cá rezultate de impuneri inricosiate, astadata, — a-fara de acést'a contemplatiune, nu ve scriu decatu, cumca suntu determinatu a ne intelni pe campulu Gazetei, diurnalului nostru nationalu, care e angerulu nostru paditoriu.

Constelatiunile ce se aventa spre a lua sboru trebue se ne interesese cu multu mai tare despre totu ce se face intre noi, cu noi pentru noi, si in contra nóstra; a sositu tempulu, cá se ne smulgemu din lanciurile, cu care ne léga interesele private numai de pomulu egoismului nostru si alu interese-loru private, cari ori catu ar' fi de asupritórie, ele nu ne mai potú escusá dela acést'a obligaminte, ce o reclama urgenti'a tempului.

Me miru inse, ce facu acei multi domni, cari lipsescu cu lunile dela oficiuri, si pre unde se afla, nu dau nici unu semnu de esistinti'a lorú?! Ce facu mai departe literatii? atati profesori, atati protii, cari au absolvitu studiile in lumea larga si unii prin Pest'a si Vien'a? Ore acestia pentru ce au amutitu cu totulu?

D-vóstra scriei in Gazeta, ca la primavéra se va tiené sinodu; eu nu mai credu, pentruca suntemu pre lasatori. Nu sciti D-vóstra, ca Esc. S'a metropolitulu ne a promisú asta véra per omnia ca in Octobre trecutú va tiené sinodu, óre pentruce nu s'a tienutu? De ce folosu ne e nóue inarticularea natiunei si egalá indreptare a confesiuniloru? — Respunsu; cá se ne aratamu cu dreptatea si cu legea in mana lasitatea si nepasarea?! Dni protopopi, Dni profesori si parochi pentru ce nu se intereséda de locu de causele lorú? — Pentru ce nu se facu scoli, pentruce nu se visitéza si tienu in córda fora de care dormita totu progresulu? — Pentruca mi se pare, ca putredimu de totu, dela capu pana la petióre. . . — Si pentruca ne amu inglodatu in cestiunile politice incatu pre lesne ne uitamu si amanamu urgenti'a strigatóreloru nóstre cestiuni interiori. Asteptamu inse dela bun'a vointia, despre care nu ne indoimu, o dechiarare odihnítoria in caus'a acést'a, care singura ne póte da unu resufletu mai liberu intru incordarile asteptariloru.

Din comit. Solnocului din Iaintru.

Desiu in 9 Ian. 1865. Intiegenti'a romana din Desiu cautandu la lips'a cea mare de barbati in specialetatea de derepturi, indemná pe unii teneri din comitatulu Solnocului din Iaintru, cari absolvára gimnasiulu cá se se determene a ascultá studiale de derepturi la vre o facultate, aprometendu celoru de stare mesera si unu ajutoriu potintiosu.

Pentru aceea se si formara in lun'a lui Brumarelu anulu trecutú intru unu comitetu sub presiedinti'a D. ases. C. Hosu si se oblegá fiasce carele serbatoresce prin subscrieri de buna voia a dá pe tota lun'a o suma anumita de bani, din cari apoiu se se ajute tenerii lipsiti. — Dupa care in trei-luniulu Brumarelu-Andrea 1864 contribuira urmatorii Domni: Clemente Hosu, Ioanu Cice, si Iosifu Lemeni cate 6 fl. v. a. Vaida János 4 fl. v. a. Macabeu Mezei, Ioanu Filipescu, Andrei Francu, Basiliu T. Alutanu, Stefanu Galea, Constantinu Moldovanu, Petru Muresianu, Ioane Barbu, Samsonu Martianu, Ioanu Popu si Ioanu Pánczél cate 3 fl. v. a. Gabriele Manu tenerulu 2 fl. si Ludovicu Grauru 1 fl. v. a. sum'a 58 fl. v. a.

Din acestia se impartira teneriloru Ioanu Tohati ascultatoriu de derepturi in anulu alu 3-lea in Sabiiu pe Brumariu 8 fl. pe Andrea 9 fl. v. a.; lui Mihaiu Cupsi'a si Daniele Popu ascul. de der. in anulu primu in Clusiu pe Brumarelu si Bru-

mariu cate 6 fl. v. a. pe Andrea cate 7 fl. v. a.; in urma studentelui Ioanu Bene pe Brumarelu 3 fl. v. a. subtragandu si spesele portului de pana acuma cu 89 cr. v. a. restulu de 11 cr. v. a. se laturá la contribuirele ce urmeza pe Gerariu.

Comitetulu invitá la contribuiri prin judeci-procesuali romani intregu comitatulu, si se spereza dela energi'a Domni'aloru, cá se voru aduná sume frumusiela, er' comitetulu spre a incungiurá ori ce indoiele si presupuneri vá dá din candu in candu socota publica despre tote ajutoriele incurse precum si cene s'a ajutatú si cu catu.

Cu bucuria impartasimu cá in lun'a acést'a dupace unii domni si-au platitu si oblegamentulu pe lunele trecute se aduná o suma bunisiora, din care ajutanduse tenerii pe lun'a acést'a cu ceva mai bine cá pe lunele trecute remase, si unu restu activu de 12 fl. v. a.; numele contributoriloru le vomu impartasi de alta data.

Cu asta ocaziune se aduce multiamita publica acelor benefacatori, cari cu ocaziunea unei cine la Dlu Vaida János in Olpretu in 1 Ian. 1865, la provocarea Dlu jude Singurariu alu Olpretului si fostulu presiedente alu comitetului C. Hosu nu intardiara a-si dá denariulu lorú spre ajutorarea teneriloru lipsiti, resultandu dela urmatorii Domni: Domn'a Mohai Teresia casetorita Vaida, Vaida János, C. Hosu, Iosifu Lemeni, Ioanu Popu judece procesuale, Andrei Francu, Vaida Dénes magistru de posta, Szóts Ede cancelistu, Iosifu Mihali notariu com., Gavriela Carsai not. com., Szakáts János rati-onistu si Joanu Cosma croitoru toti cate 1 fl. sum'a 12 fl. v. a. Basiliu T. Alutanu, notar. comit.

Senatulu imperialu.

Vien'a 12 Ian. Siedinti'a de astadi a casei ablegatiloru sen. imp. fú ocupata mai tóta cu interpelatiuni. Skene aduce una interpelatiune in caus'a vamei si a tarifei, cá Austri'a se le regulese constitutionalmente, nedependinte de tarife incheiate cu alte poteri prin consultarea sen. imp. inca in sesiunea acést'a, se intielege, ca in sensulu sistemii protectionale.

Dr. Herbst interpelésa pentru concesiunea institutului de creditu intrebandu, ca candu se va justificá regimulu facia cu constitutiunea pentru pasulu facutu cu acest'a institutu.

Dr. Mühlfeld interpelésa, déca tractatulu incheiatu intre Austri'a, Prusi'a si Dani'a se va comunicá si casei deputatiloru si care e starea de facia a relatiuniloru regimului austriacu facia cu Schleswig-Holstein-Lauenburg.

Dr. Schindler, toti cu consocii lorú, interpelésa regimulu pentru fideicomise, déca s'a datu facultate dela 26 Febr. incóce la infintiarea de fideicomise (ad. s'a datu cuiva dreptulu de a dispune cu mosiele mari de principi) fiendu ca codicea civila face obiectulu acest'a dependinte de potestatea legislativa, care e comuna corónei cu camerele. Mai venita inainte si petitiuni: representanti'a Vienei se róga, cá se se delaturese consensulu de casatoria politicu; la propunerea lui Gull se da petitiunea Sighisiórei in privinti'a drumului de feru la comitetulu pentru calea de feru. Pentru scutirea mustreloru si modelelcru pentru productele industriale s'a decisu, cá inregistrarea fia carei mustre la camer'a comeroiala se se redice dela 50 cr. la 1 fl.

Cronica esterna.

GERMANIA. Anulu trecutú fú pentru Germani'a unu anu de crisa si de tentatiuni. Pe la inceputu ferbea in tóta Germani'a cá pre la 1849, ea vrea a se reconstitui cu parlamentulu seu imperialu, inse suveranii sciura domoli focnlu de paie, care eruspse in nationalistii germani spre scopulu, pentru cá densii ad. Germani'a liberala se pasiésca in contra Daniei spre a eliberá pe fratii lorú germani de sub jugulu strainu danesu. Suveranii temenduse de actiunea liberaliloru germani s'au intielesu intre sene cu maioritate, cá ecsecutiunea ce o decretase diet'a federativa in contr'a Daniei, se o ecsetutese federatiunea Germaniei. In fine Austri'a si Prusi'a si tramitu trupele s'ale si in aliantia intre sene respingu puterea daniloru, ocupandu Holstein-Schleswigulu si una parte din Juti'a. In desiertu se incercá Angli'a a impacá acést'a diferintia in conferintiele, ce se tienura in Londonu, pentru ca resultatulu acestor'a n'a avutu sucesu. Prusi'a inse cu Austri'a in contra vointiei Germaniei si a federatiunei incheiara unu tractatu de pace in Vien'a cu Dani'a.

Tractatulu de pace avú sucesu, ca ad. Holsteinu si Schleswigu numai cu ecseptiunea unei parti din nordu, se trasera

in proprietatea poterilor aliate, cari si asiadiara acolo administratia s'a esita din cointielegere, mediulocindu, cá trupele germane Hanoverane si Sacsone, care tieneau ocupatu Holsteinulu, ce se tiene de federatiunea germana, se iésa a fara si de acolo cu cuventu, ca a inoetatu eosecutiunea. Austri'a inca si retrase trupele si Prusi'a remase singura in ducate, pe lenga una garnisóna austriaca in Altona. Prusi'a incepù a mai pretinde si dreptu ereditariu la acelea ducate. Decisiunea dietei federative din Francfurtu precum si usurpatiunea Prusiei a inversiunatu pe minoritate, in oatu mai eri Bavari'a si Sacsoni'a luara initiativ'a spre a uni poterile statelor de mediulocu germane, pentru cá se scóta valórea dreptului individualu alu statelor confederate mai mici, cari se pre ignorara de Austri'a si Prusi'a, si cá federatiunea germana se devina in dreptulu seu de a regulá starea definitiva a ducatoru dela Elb'a prin recunóscerea princ. de Augustenburg. Austri'a inca se dechiarà aplecata pentru cas'a Augustenburg, inse Prusi'a fora o buna prisa nu va a cede ducatele, ci vrea séu a le anecea la sene séu celu pucinu ale asiediá suptu protectiunea s'a, ceea ce amenintia cu dusimani. — In 15 Ian. deci veni princ. de coróna prus. Friedrich Carl in Vien'a si se primi cu mare pompa. Misiunea princ. se crede a fi de caracteru atatu politicu catu si militariu, cine scie, póte ca pentru cointielegere in causa acésta si póte p. nesce scopuri de aliantia, fia ofensiva fia defensiva, intre acestea 2 poteri. In acésta fase se afla astadi scisiunea Germaniei.

Cuventulu de tronul alu regelui Prusiei in diet'a deschisa in 14 Ian. in locu se vorbésca despre desarmare, accentuasa necesitatea de a sustiené si de a mai complini institutiunile militari. Regele vré a marí marin'a si a promite unu planu in caus'a acést'a. In caus'a polonii 'si arata bucuri'a pentru energiós'a tienuta in contra tendintieloru revolutionarie. Starea finantiale are superplusu in venituri. Prin Schleswig si Holstein se va trage unu canalu, care va impreună marea de resaritu cu marea germana din apusu atatu pentru comerciul catu si pentru nai belice, — si Prusi'a va luá mare parte la acést'a intreprindere. Facia cu antagonismulu statelor mediulócie germane sperésa o intielegere. In privinti'a cestiunei de dreptu in Schleswig-Holstein regele a provocatu pe sindicii de coróna, cá se-si dè paretea pentru dreptulu de ereditate; pana atunci remanu ducatele suptu administratiunea ordinata de poterile aliate. Cu tóte celealalte poteri relatiunile Prusiei suntu amicabile. In fine provóca regele pe cas'a deputatoru, (care in sesiunea trecuta o defacuse, fiinduca nu concedea nimicu din dreptulu seu) la invoire, apromitendu sustienerea drepturilor reprezentatiunii tierii si inoheia, oa regimulu Prusiei, pentru a puté fi tare, are lipsa de a sustiené institutiunile militari, care garantésa póterea si securitatea patriei. In Nr. trecut amu vediutu calea pe vale, in dechiararea alesului presiedinte alu casei deputatoru de Grabovu; astadi mai adaogemu numai, ca proiectulu de adresa chiar' si alu fractiunei conservative pune conditiunea inoierii cu regimulu, sine qua non, cá regimulu se recunósca pe deplinu dreptulu constitutionalu de a asiedia bugetulu, si pentru scutirea de pré mari sarcini contributivari capitulatia de a servi in militia se fia numai de doi ani. Acést'a cu greu o va primi regimulu si se pare, ca conflictulu ér' e la usia, cá si in sesiunea trecuta. In urma adaogemu, ca statele mici, si liberali nationali sunt fórte nemuliumite cu fortetiele puterilor acestoru mari si astépta ocaziunea pentru unirea Germaniei suptu unu regimu parlamentar imperialu.

In Franci'a doi episcopi, din Moulins si Poitiers si dupa ei alti optu au publicatu enciclic'a Papei si in partile celea oprite de gubernu, care au si luat dispusatiuni a pedepsi acést'a calcare de mandatu; de alta parte, cu a. episcopulu de Parisu Darboy in frunte, partit'a galicana spri-gionesce regimulu in contra ultramontanismulu si conflictulu in beseric'a Franciei a inceputu a imparechia animile.

In Itali'a partid'a actiunii suptu influinti'a lui Garibaldi isi redica capulu si incepe a arma la voluntiri pe primavéra.

Enciclic'a da de mari dificultati; Rusi'a opri publicarea ei in totu imperiulu, dupa cum ésa faim'a; Portugali'a asemenea si Itali'a numai cu mare tiermurire, inse partea cea opusa institutiunilor civilisatórie o supprime dela publicare, cá si Napoleon; ér' Prusi'a, cá potere protestanta, a lasatu deplina libertate la publicarea ei.

Telegramele Redactiunii.

Bucuresci 20 Ian. Eri S'a prezentatu Principelui

adres'a. Intréga camer'a vrea a acompania deputatiunea la palatu. Manifestatiuni calduróse de devotamentu.

Vien'a 21 Ianuariu. Comitétulu pentru calea de feru transilvana a facutu in siedinti'a de eri unu concludu cu unanimitate, pentru subventionarea drumulu de feru transilvanu dela Aradu la Alba Iulia séu Beligradu si pentrucá se provóce pe regimu, cá se puna in lucrare cercetarile si eruirile premergatoria pentru drumulu de feru catra Brasiovu.

ROMANIA. Bucuresci 2 Ian. La anulu nou se primira felicitarile tuturor corpurilor statului, corporatiunilor si corpului diplomaticu de catra suveranulu Romaniei cu tóta grandeti'a regala, multa iubire si caldura.

Respunsu la gratularea senatului.

„Simtiu o deosebita multumire de a priimi pentru inteiasi data felicitatiunile si marturisirile de devotamentu ce mi adresédia senatula Romaniei, senatulu era o necesitate in mecanismulu politicu alu tierii. Infiintiarea acestei noue institutiuni de multu intra in cugetarile mele.

Totu ce déra imi vine de la acestu corpu inaltu, cá sprijinu pentru noulu ordinu de lucrari, nu póte de catu sa descepte in anima o deosebita placere. Cu acestu simtimentu déra, Eu priimescu felicitatiunile ce mi adresédia senatulu cu ocaziunea anului nou; cu acestu sentimentu si din parte mi Eu felicitiediu pre senatu, si i dorescu cá prin spiritulu seu de moderatie si de inalta legalitate, ca prin lucrarile sale studiate si luminate, se se redice si se se mentia la inaltimea marei si frumósei sale misiuni de aparatoriu alu pactului nostru fundamentalu. Si Maria S'a Dómna si Eu ve uramu, D-loru senatori, unu anu bunu si fericicu.“

Respunsu la cuventulu adunarii elective.

„Felicitatiunile si espresiunile de devotamentu catre tronulu Romaniei si catre persóne Mea, ce Mi le adresédia adunarea electiva, cu ocaziunea anului nou, le primescu cu o via bucurie si cu o intemeiata mandria caci aceste felicitatiuni sunt insusi glasulu natiunei astadi deplinu reprezentatu prin D-vóstra, DD. deputati.

Ve multiumescu, Domniloru pentru ca dati dreptate actelor Domniei Mele. Déca Eu amu avutu norocirea de a sevarsi tóte acele reforme politice si sociale care sunt menite a intari si a inflori natiunea si societatea Romana, si care dupa acum au redicatu tíera nóstra in ochii strainiloru, acésta este pentru ca totu-deuna, in calea Mea, Eu amu fostu sprijinitu de inalta provedintia; este pentru ca nici o data n'amu scapatu din vedere misiunea ce Mi s'a datu in dilele de 5 si 24 Ian. 1859, aceea de a realisa, cu tóte opunerile, cu tóte greutatile, dorintiele si trebuintiele natiunei, exprimate prin adunarile mume din 1857.

Tare de concursulu D-vóstre luminatu, energicu si patrioticu, guvernulu Meu va pasi pe acésta cale marétia.

Presiedendu o buna armonia intre deosebitele corpuru ale statului, unite tóte prin acelasi scopu, tíera póte a se astepta in sigurantia la realizarea destinate-loru séle.

Profitu de acésta ocaziune, Domniloru deputati spre a ve multiumi de votulu D-vóstre din 30 Dec.

Aceste multiumiri vi le adresedi in numele tierii, caci D-vóstra, si numai D-vóstra, ea ve datoresce de a incepe pentru intaiési data anulu nou cu unu bugetu votatu de puterea legiuitóre. Prin acestu singuru votu, D-vóstra ati cascigatu unu mare titlu la recunoscintia Mea si a natiunei, ca-ci ati resolvitu cestiunea financiara, care de atatia ani spiritulu de partita o tienea nedeslegata, spre paguba si pre spaimentarea tuturor intereselor publice si private.

Ve multiumescu si in numele Mariei Sale Dómnei

pentru felicitatiunile ce ne adresati; aceste multumiri sunt insusi urarile ce Eu formediu pentru prosperitatea adunarii electivae in generalu si a membrilor ei in parte.

Dupa aceste cuvinte, inaltimea Sa descoperindu-se a strigatu. Se traiésca adunarea electiva!“

Corpulu diplomaticu cu br. Eder, agentu si consulu generalu alu Austriei in frunte se adresa inaltimei Sale cu urmatoarele cuvinte:

„Cu ocasiunea reinoirei anului, corpulu diplomaticu si consularu, are onóre, inaltimea vóstra, de a Ve exprima prin organulu meu, pré respectuósele séle felicitatiuni si dorintiele séle pentru o lunga si norocita durata a domniei altetiei vóstre serenissime.“

La acésta, inaltimea Sa a respunsu in urmatorulu chipu:

„Domnule Baron! Sunt fórte simtitoru la felicitatiunile ce 'mi adresati in numele DD. agenti si consuli generali.

Eu amu primitu in anulu ce s'a sfirsitu numeróse si vederate marturisiri despre bun'a vointia a Augustei Curti Suzerane si a inalteloru puteri garante pentru Principatele-Unite. Aceste sunt atatea datorii de onóre, pre care Eu Me silesu de a le plati, dandu Romaniei o organizatiune solida, respectata si potrivita cu trebuintiele séle, si inlesnindu desvoltarea avutiiloru séle agricole, comerciale si industriale. Spre acestu finitu, Eu amu acordatu strainiloru dreptulu de a dobandi proprietati. Imi place a crede ca cugetarile Mele voru fi pretiuite in deafara, cum ele merita de a fi, in acésta convictiune, eu priimescu felicitarile si dorintiele ce exprimate pentru Romani'a si pentru persón'a mea.

Imi este particularu placutu, Domniloru mei, de a ve dori si eu unu anu bunu si fericitu.“

Dupa acésta, inaltimea Sa a bine-voitu a se intretiené in deosebitu cu fiacare din DD. agenti si consuli generali.

— Tóta magistratur'a tiei si advocatii voru portá in viitoru uniforma candu sunt in siedintia. Acésta uniforma va fi in chipulu urmatoriu; Pentru judecatori si presiedinti: Manta négra de merinosu cu guleru dreptu, inchisa de dinainte, cu fresa alba, manicele largi, cuptusite cu matasa négra, cu cardinalu negru pe umerulu stangu si in capu cu toga négra de catifea cu sinuru de firu galbenu, cingátóre de mórea négra. Tog'a presiedintiloru de tribunale va avé d'asupr'a sinurulu unu galonu de firu galbenu latu de 10 milimetre. Tog'a presiedintiloru de curti va avé acelasi galonu intre dóue sinuri. Procurorii voru avé toga cá si membri, inse cu sinuri de firu albu. — Tog'a substitutiloru nu va fi cu sinuru. Grefieri de curti si tribunale cu adiutórele loru voru avé acelasi costumu cá si membrii, cu deosebire ca ei nu voru avé cardinalu pe umeri, nici sinuri de firu la toga, nici voru portá toga pre capu. Procurorii, substituti si advocatii voru fi in siedintia cu capu descoperitu.

— Unu decretu imputernicesce pre adjutantulu maioru Cesare Liebrecht, directoru generalu alu posteloru si telegrafeloru, de a 'ncehéá conventiuni si regulamente postale cu Austri'a, Rusi'a si Serbi'a.

— In loculu Dluí Constantinu Hurmuzache, care se inascientia, ca nu se afla destulu de restauratu in sanatate, cá se póta primi acésta functiune, se alese v. presiedinte in senatu N. Docanu.

Proiectu de decretu organicu,

pentru infintierea unei autoritati sinodale centrale, pentru afacerile religiei romane. (Capetu.)

Capitolulu III. Atribute. Art. XV. Relegia ortodoesa romana, findu libera in statu, sinodulu ei generale are putere legislativa si administrativa in afacerile spirituale sau de cultu. Art. XVI. Nici o data si sub nici unu cuventu inse, sinodulu generale alu besericeii romane, nu va puté modifica

séu impediaca: a) Libertatea de consciintia si toleranti'a religioasa. Legiurile pentru toleranti'a religioasa sunt cu totul de competinti'a adunariloru legislative ordinare. b) Limb'a cultulu ortodocsu in besericile din tíera va fi de a pururea acea romana. Art. XVII. Atributele legislative ale sinodulu generale póta asupra urmatoareloru materii: a) Disciplina besericesca si monahala. b) Ritualulu besericiloru in marginirile legiloru si a regulamenteloru. c) Legile de hirotonii. d) Legile relative la seminare si facultati de teologia, catu pentru disciplina si materiile religioase. e) Legile pentru infintierea besericeii. Art. XVIII. Atributele administrative ale sinodulu generale póta asupra: a) Hirotonirea metropolitiloru si a episcopiloru. b) Regularea parochiiloru si a preotiloru parochiali. c) Educatiunea clerulu. d) Cercetarea, amendarea, si tiparirea cartiloru cultulu. e) Autorisarile de calugariri, in marginile legiuriloru civile. f) Privaghiarea adminictrarii besericesci a eparchiiloru de metropoliti si episcopii. Art. XIX. Atributele judeciare ale sinodulu gen., sunt: a) Conflictelre dintre episcopii eparchioti si metropoliti. b) Apelulu in ultima instantia in cauzele persóneloru besericesci in privinti'a disciplinei. Art. XX. Sinodulu generale, pe longa atributele indicate la Art. XVII, XVIII, si XIX va fi datoru a opina asupra tutoloru materiiloru, asupra caroru va fi consultatu de catre guvernulu. Art. XXI. Decisionile sinodulu generalu nu sunt esecutorii de catu dupe aprobarea loru de Domnitoriu, in urma reportulu ministrulu secretaru de statu in departamentulu justitiei, culteloru si instructiunei publice, caruia se voru comunica nisce asemenea de catre presiedintele sinodulu. Art. XXII. Ministrulu secretaru de statu la departamentulu justitiei, culteloru si instructiunei publice póte atrage atentiunea sinodulu asupra abateriloru vre unei persóne séu autoritatii eclesiastice. Sinodulu e datoru de indata a cerceta si a statua asupra casulu.

Capitolulu IV. Sinódele eparchiale. Art. XXIII. Fiacare eparchia, atatu metropolitana, catu si episcopala va avea unu sinodu specialu. Art. XXIV. Sinódele speciale se compunu: a) Din episcopulu sau metropolitulu eparchiotu cá presiedinte. b) Din cei trei membri ai sinodulu generalu. c) Din directorii seminarulu eparchiale. d) La Bucuresci si la Iasii, se adaugu decanii facultatiloru teologice. Art. XXV. Acestu sinodu va esecuta legile votate de sinodulu generalu, si sactionate de domnu, si va judeca in materii de disciplina besericesca.

Capitolulu V. Dispositiuni transitorii. Art. XXVI. Sunt si remanu desfiintiate tóte legile si regulamentele, in opositia cu dispositiunea acestei legi. (Legea alegerii va urma.)

Nr. 34178—1864.

3—3

CONCURSU.

La universitatea c. r. din Vien'a a devenitu in vacantia unu stipendiu asia numitu Goldbergianu de 126 fl. una suta doua dieci si ese de fiorini v. a. pentru unu teneru, care studiasa drepturile la numit'a universitate, — pentru a carui dobandire se escria prin acésta concursulu in urma pré gratiosulu decretu reg. din 2-a Ian. curs. Nr. 5479 1864. —

Concurrentii au asi asterne suplicele loru documentate, deosebu despre deponerea legale a esamenulu de maturitate, pana in 30 Ian. 1865 prin autoritatile competente acestai guberniu regescu.

Sabiiu in 17 Decembre 1864.

Dela guvernulu regiu transilvanu.

Cas'a in strat'a scheiloru de diosu Nr. 142, care se afla in stare buru, doresce proprietariulu a o schimbá cu un'a din piatia, strat'a vamei séu strat'a secuiloru superioara, séu in casu de asia a o si vinde.

3—3

Presciintiare de balulu Reuniunei.

Balulu in folosulu fondulu Reuniunei Romane din Brasiovu se va tiené in modu stralucitu si in carnevalu acesta in 24 Ian., 5 Febr. 1865 in redutu cu pretiu de persóna 1 fl. 50 cr.

Deci se atrage de tempuriu atentiunea onoratulu publicu atatu de aci catu si din alte cetati asupra acestei seri, in care pe longa o petrecere placuta 'i se da ocaziune ori carei anime filantropice, de a contribui la prosperarea unui institutu ce 'si are scopulu acelu inaltu, de a ajuta crescerea fetitiloru serace si prin acésta a conlucra spre fericirea societatii omenesci. Brasiovu, in 4/16 Ian. 1865.

Presidiulu R. f. r.